

Met dank aan:
A.E. Brink en H. Vogelaar

Geschiedenis van de mol

De mol is van oorsprong een bosbewoner. Hij houdt van losse gronden, waardoor hij gemakkelijk en zonder veel inspanning zijn ritten kan maken. De losse bosgrond is bovendien rijk aan allerlei insectensoorten en hun larven. Toen de kunstmest en een beter weilandbeheer hun opwachting maakten in Nederland, kwam de mol ook meer in de weilanden voor. De mol verplaatste zijn leefgebied van de bosgronden naar de weilanden. De grootste toename van de mollen zag men in ruilverkavelingsgebieden met een aangepaste lage grondwaterstand en een vernieuwde grasmat. De graslanden werden bemest met kunstmest. Dit zorgde er voor dat er een grote rijkdom aan wormen voorkwam, die een zeer goede voedselbron vormden voor de mollen.

Uiterlijk van de mol

De lengte kan gemeten worden in de kop-romp lengte of de neus-staart lengte. In de literatuur wordt gesteld dat het gewicht en de lengte van mollen waarschijnlijk samenhangen met de voedselrijkdom van het leefgebied. Beter en meer voedsel zou voor zwaardere en langere mollen zorgen. Uit eigen wegingen valt op dat de stevigheid van de bodem waarschijnlijk ook een reden is voor het verschil in grootte en gewicht. Mollen (zowel mannetjes als vrouwtjes) die op zandgronden leven, zijn gemiddeld 20 gram lichter dan de mollen die op kleigronden leven. Een hardere grond vraagt kennelijk om een gespierder lichaam. De lichaamsbouw is cilindervormig. Bij de schouderpartij is het lichaam ronder en fors. Daardoor loopt de lichaamsbouw eigenlijk een beetje conisch. De kleur van de fluweelachtige pels is zwart. De onderharen zijn grijzer. Sporadisch komen afwijkende kleuren voor.

De voorpoten zijn geheel aangepast om te graven. Ze zijn breed en hebben zeer sterke nagels in verhouding tot de grootte van het dier. De voorpoten hebben ieder 5 tenen en staan naar buiten gericht. De haren van de pels staan zo ingeplant dat de mol zich in de gang zowel voorwaarts als achterwaarts kan verplaatsen. De snuit is spits toelopend (klein varkensneusje). De tanden en kiezen zijn zeer scherp. Een mollenbeet kan daardoor zeer vervelend zijn. Een levende mol kan bijten als je hem op de verkeerde manier oppakt. De juiste manier is: met duim en wijsvinger achter de voorpoten en strak rond het lichaam oppakken.

Leefwijze en territorium

Mollen komen zelden bovengronds. In hun ondergrondse leven zijn ze druk met het herstellen en graven van hun gangen (ritten). Dit wisselen ze af met rustperiodes.

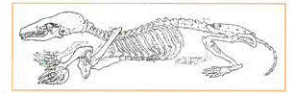
Hun territorium beslaat zo'n 300 à 400 vierkante meter. Mollen kunnen zeer goed en snel graven. In grond met een losse structuur graven ze 12-15 meter per uur. Ook de verplaatsing van grond kan enorm zijn: in één uur kunnen ze 12-14 kg grond verplaatsen. Mollen graven aan de rand van hun territorium een gang naar de slootkant of naar het grondwaterpeil om te kunnen drinken. Deze gang, vooral als die naar de slootkant

DE INDELING VAN DE MOL IN HET BINAIRE STELSEL:

KLASSE: MAMMALIA
ORDE: INSECTIVORA
(INSECTENETERS)
FAMILIE: TALPIDAE
GENUS: TALPA
SOORT: TALPA EUROPAEA L.

Kop met gebit

Skelet van een mol

loopt, kan ook gebruikt worden door andere mollen in de buurt. Mollen zijn van oorsprong insecteneters. Daarom zijn ze in het binaire stelsel ingedeeld in de orde Insectivora (insecteneters). Op een enkele uitzondering na bestaat hun eten uit dierlijke kost. Mollen hebben spits gepunte scherpe tanden en kiezen (scheurtanden en -kiezen) waarmee het exoskelet (= uitwendig skelet) van volwassen insecten gekraakt kan worden. Als de gangen gevormd zijn, zal de mol daarin zijn dagelijks benodigde hoeveelheid voedsel van zo'n 50 à 60 gram moeten vinden. Op het menu staan voornamelijk regenwormen. Maar ook larven van insecten, spinnen, slakken, duizendpoten, miljoenpoten en jonge gewervelde dieren (zoals muizen) zijn voedsel voor de mollen.

Schade door mollen

Op begraafplaatsen:

- Het verzakken van grafzerken en andere ornamenten.

Bij particulieren:

- Het loswroeten van de aanplant in de moestuin.
- Molshopen in het gazon en onregelmatige hoogteverschillen in de grasmat.
- Het ondergraven van bestrating en verzakking daarvan.
- Het ondergraven van de stoeptegels.
Dit vooral langs de randen.

In de agrarische sector:

- In weilanden waar veel molshopen aanwezig zijn tijdens het maaien, kan er veel grond in het maaisel terecht komen.
- Runderen kunnen bij veel opname van grond in het kuilvoer ziek worden. Dit kan weer een reactie hebben op de melkgift.
- Op molshopen in weilanden ontwikkelt zich gemakkelijk een onkruidvegetatie.
- In plantenkassen of tunnels kunnen mollenritten er de oorzaak van zijn dat plantmateriaal los komt te staan.

Door gewroet in de grond door de mollen worden de wortels van de graszoden losgemaakt waardoor deze verdrogen. Op de kale plekken die zo ontstaan, ontwikkelt zich gemakkelijk onkruid, vooral muur. De laatste jaren is er in toenemende mate een muurprobleem in grasland.

De opgewoelde grond geeft tevens vermindering van opbrengst. De molshopen belemmeren het maaien doordat maai balken en andere typen maaimachines beschadigd kunnen worden. Maar het ergste is het hoge zandgehalte in het te winnen kuilvoer.

Beschermde status

De mol is in de Flora- en faunawet aangemerkt als landelijke schadesoort. Er geldt een algehele vrijstelling.

Er zijn diverse manieren om mollen te bestrijden. Veel gebruikte middelen zijn Luxan Mollentabletten en Magtoxin WM Pellets, beide via Edialux (www.edialux.nl) te verkrijgen. Luxan Mollentabletten mogen alleen beroepsmatig worden gebruikt voor de bestrijding van mollen en woelratten:

- In teelten in de volle grond van akkerbouwgewassen en tuinbouwgewassen
- In grasland
- In de fruitteelt
- Op sportvelden, dijken en in gazons mits deze voor het publiek zijn af te sluiten.

De toepassing bij mollen is als volgt: ongeveer een week voor de behandeling de molshopen en -gangen pletten (door te slepen of te rollen), zodat bepaald kan worden waar de mollen actief zijn. Richt de behandeling vooral op de hopen en behandel alleen de dieper (circa 25 cm) gelegen gangen en niet de oppervlakkige. Besteed extra aandacht aan de randstroken en vergeet ook de (droge) sloten niet.

Magtoxin WM Pellets mag alleen beroepsmatig en uitsluitend worden gebruikt ter bestrijding van mollen in cultuurgrasland, akkerbouw- en tuinbouwgewassen in de volle grond en voorts op sportvelden, dijken en in gazons, mits deze voor het publiek zijn af te sluiten, met dien verstande dat:

- een afstand van 10 meter tot woon- en verblijfsruimten voor mensen en dieren in acht wordt genomen;
- toepassing uitsluitend met een geschikt doseerapparaat wordt uitgevoerd;

- een eenmaal geopende verpakking in één keer wordt opgebruikt;
- cultuurgrasland niet binnen 3 dagen na behandeling mag worden beweide;
- sportvelden, dijken en gazons niet binnen 3 dagen mogen worden betreden.

De toepassing van dit middel is hetzelfde als van de Luxan Mollentabletten.

De chemische bestrijding van mollen met fosforwaterstof komt uitgebreid aan bod in de KAD-cursus 'bestrijding mollen'. Fosforwaterstof is zeer giftig en om deze reden zijn uitgebreide veiligheidsmaatregelen noodzakelijk. Ook klemmen worden veelvuldig gebruikt als vangmethode van mollen. Ook hier wordt in de cursus uitgebreid aandacht aan besteed. De beste periode van het jaar om mollen te klemmen in weilanden is het najaar of het vroege voorjaar. Dit zijn de perioden dat mollen vrij actief zijn met hun gangenstelsels.

Al jaren komen er met enige regelmaat apparaten op de markt die ultrasonische trillingen verspreiden in de grond. De mollen zouden daarvan moeten schrikken en hun territorium verlaten. De Plantenziektenkundige Dienst (PD) heeft in samenwerking met buitenlandse instituten grondig onderzoek gedaan naar de werking van deze apparatuur. Dit onderzoek heeft uitgewezen dat de werking van deze apparatuur nihil is.

Het KAD test momenteel nieuwe mollenbestrijdingsmethoden uit, maar het is nog te vroeg om hier uitspraken over te doen.

De cursus bestrijding mollen, die we in eigen beheer hebben ontwikkeld, is een erg praktisch ingerichte cursus die met name gericht is op bestrijdingstechnieken zonder gebruikmaking van chemische bestrijdingsmiddelen. Na een ochtendprogramma waarin de theorie centraal staat, gaan we 's middags het veld in om zelf met de klem aan de slag te gaan. De cursus geeft u voldoende inzicht om na deze dag met goed resultaat zelf mollen te kunnen bestrijden.

De cursus is op inhoud door het EVM als zeer leerzaam beoordeeld waardoor er 25 nascholingspunten aan zijn toegekend.

Mol eet regenworm

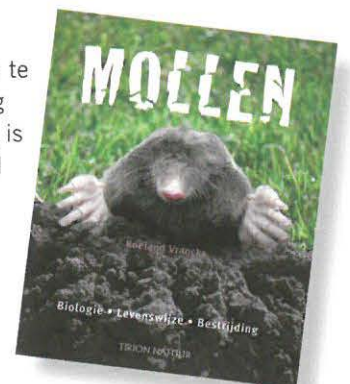

Mollen, biologie, levenswijze, bestrijding

Auteur: Roeland Vranckx

De mol (*Talpa europaea* L.) is een fascinerend dier. Fascinerend is zijn uiterlijk dat veel verklaart over zijn leefwijze. Graven dus. Fascinerend is ook zijn gespecialiseerde leven als dier dat onder de grond in zijn element is. In alle opzichten is de mol dus een bewonderenswaardig dier. Op één opzicht na. Wanneer er veel mollen bijeen leven, ruïneren zij graslanden en een enkele mol kan een gazon met heel veel zwarte molshopen ontsieren. Het is dus logisch dat maaiers niet van molshopen houden. De meeste tuinliefhebbers houden niet van een rommelig gazon. Mollen zijn dus problematische dieren. Dat is de belangrijkste reden waarom mollen door mensen bestreden worden. Door professionals en door amateurs. En onbekend maakt ook nog eens onbemind. Oplossing van problemen begint dus met kennis. Kennis draagt weer bij tot verwondering en tolerantie. De Belgische tuinarchitect Roeland Vranckx heeft een prachtig en onmisbaar boek geschreven.

Vranckx gaat niet alleen uitgebreid in op de biologie van de mol maar ook op de biotechniek van het verjagen, vangen en bestrijden. Steeds is zijn uitgangspunt respect voor het dier en de veelal onbenutte mogelijkheden om schade op een vreedzame manier te beperken. Veel aandacht gaat uit naar de schaarklem want dat is een techniek die de voorkeur van de schrijver geniet wanneer preventie faalt. Naast alle informatie zijn er nog twee redenen om het boek aan te schaffen. Ten eerste is het prachtig geïllustreerd en, last-but-not least, is het heel erg goed geschreven. Heel erg aanbevolen dus.

Roeland Vranckx, Mollen, Biologie, levenswijze, bestrijding
Tirion Uitgevers BV, Baarn, 2008
ISBN 978 90 5210 7370